

8.Sınıf TC İnkılap Tarihi Konu Özetleri

4.Ünite : Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye

1.Bölüm : Atatürk İlkeleri

a. Cumhuriyetçilik İlkesi

Cumhuriyetçilik; devletin siyasi rejimi olarak cumhuriyeti benimsemek ve onu demokratik yönetim biçimi olarak kabul ederek cumhuriyetin ilke ve uygulamalarını gerçekleştirmektir. Cumhuriyetçilik, aynı zamanda cumhuriyete sahip çıkmak ve onu korumak demektir. Cumhuriyetin özelliklerinin bütün vatandaşlar tarafından bilinmesi ve ona her zaman koşulsuz olarak sahip çıkılması anlamı taşımaktadır.

Atatürkçü Düşünce Sistemi'nde cumhuriyet yönetimi, gücünü ulusal egemenlikten alan çağdaş bir yönetim biçimi diye adlandırılır. Bu yönetim biçiminde, egemenliğin hiçbir koşul tanınmadan ulusa ait olduğu ve ulusun da devlet yönetiminde tek söz sahibi olduğu görüşü benimsenir. Cumhuriyet yönetiminde halk, kendisini temsil edecek kişileri kendisi seçer ve meclisi oluşturur. Seçilerek yönetime gelen bu kişiler, ulus adına yasaları yapma ve uygulama yetkisine sahip olurlar. Halk, belirli bir süre yönetimde bulunan bu kişileri yeniden seçme veya seçmeme özgürlüğüne sahiptir. Bu nedenle seçilmişler bir daha seçilmek istiyorlarsa halk yararına çalışmak zorundadırlar. Atatürk, "Cumhuriyet rejimi demek, demokrasi sistemiyle devlet şekli demektir." diyerek demokrasinin uygulanmasını sağlayan en modern yönetim biçiminin cumhuriyet olduğunu belirtmiştir.

Cumhuriyet ile bir kişinin veya bir zümrenin egemenliğine dayanan yönetimler arasında önemli farklar vardır. Mutlakiyet ile yönetilen ülkelerde yönetimde tek kişi etkilidir. Devlet yönetimi ile ilgili kararları bu kişi tek başına verir. Yöneten kişinin söylediği her söz, yasa değerini taşır. Meşrutiyet yönetiminde ise halkın seçtiği bir meclis olmasına rağmen, son söz yine hükümdara aittir. Her iki yönetim biçiminde de hükümdarlık babadan oğula geçer. Oysa cumhuriyet yönetiminde devlet yönetimi ile ilgili kararları, ulusun seçtiği meclis verir. Meclis üyeleri belirli bir süre sonra seçimlerle değiştirilebilir. Bu yönetimde hiçbir kişinin ve zümrenin ayrıcalığı yoktur. Herkes yasalar önünde eşit haklara sahiptir.

Cumhuriyet	Mutlakiyet	Meşrutiyet
Ulusun egemenliğini kendi elinde tuttuğu ve bunu belirli süreler için seçtiği temsilcileri aracılığıyla kullandığı devlet yönetme biçimi.	Tek bir kişinin yönetimine dayalı yönetim şekillerine verilen genel ad.	Hükümdarla yönetilen bir ülkede, hükümdarın yanında hükümet ve yasaları yapan seçilmiş bir parlamentonun bulunduğu yönetim biçimi (Anayasal monarşi).

Cumhuriyetçiliğin Önemi Nedir?

Gücünü millet egemenliğinden alan cumhuriyet, Atatürk'ün, "**Egemenlik, kayıtsız şartsız milletindir.**" düşüncesini yansıtmaktadır. Cumhuriyet yönetimi sayesinde Türk milleti devlet

yönetiminde söz sahibi olmuş, seçme ve seçilme hakkını özgürce kullanarak yöneticilerini kendisi seçmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti, vatandaşların hak ve özgürlüklerini güvence altına alarak, insan haklarına önem vermiştir. Cumhuriyet ile vatandaşlara düşünce özgürlüğü tanınmış, bağımsızlığımızı ve cumhuriyetimizi tehlikeye atmayacak her türlü düşünceye saygı duyulmuştur. Demokrasilerde ülkenin bağımsızlığı veya güvenliği tehlikeye düştüğünde temel hak ve özgürlükler kısıtlanabilir. Çünkü devletin ve milletin güvenliği bizim sahip olduğumuz temel hak ve özgürlüklerden daha üstündür. Devletimizin ve milletimizin güvenliği tehlike altında olduğu zaman bizim sahip olduğumuz temel haklar da tehlike altında değil midir? Onun için vatandaş olarak haklarımıza sahip çıkarken milletimize ve devletimize karşı olan sorumluluklarımızı da unutmamamız gerekir.

Unutmayınız

Cumhuriyetçilik ilkelerinin olmazsa olmazları:

- Meclis
- Seçimler
- Oy kullanmak

Atatürk, "**Cumhuriyet, yüksek ahlaki değer ve niteliklere dayanan bir yönetimdir. Cumhuriyet erdemdir... Cumhuriyet yönetimi, erdemli ve namuslu insanlar yetiştirir.**" diyerek cumhuriyetin en önemli niteliklerinden birine işaret etmiştir.

Atatürk, cumhuriyetimizin her alanda geliştirilmesinde ve korunmasında Türk gençliğini temel bir güç kaynağı olarak düşünmüştür. O "**Milletin bağrından temiz bir nesil yetiştiriyor. Bu eseri ona bırakacağım ve gözüm arkada kalmayacak.**" diyerek Türk gençliğine olan güvenini vurgulamıştır.

Her Türk vatandaşı için cumhuriyeti korumak millî bir görevdir. Çünkü bizlere özgür bir vatandaş olarak yaşama imkânı sunan cumhuriyetimiz ve onun getirdiği demokrasimizdir. Türk milletinin sonsuza kadar rahat ve huzurlu olması, cumhuriyetin yaşamasına bağlıdır. Türk milleti ancak cumhuriyete bağlanıp onu yaşatırsa nimetlerinden yararlanır ve çağdaş toplumlar içinde yerini alabilir. Bu nedenle Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak temel görev ve sorumluluklarımızın bilincinde olmalıyız ve bunları her zaman uygulamaya çalışmalıyız.

b. Milliyetçilik İlkesi

Atatürk Milliyetçiliği

Atatürk milliyetçiliği, Türk milletinin geleceğini belirleyen temel bir ilke olup milleti sevmeyi ve onun mutluluğu için çalışmayı amaç edinmiş yüce bir ülküdür. Bu ilke aynı zamanda milleti yüceltme arzusunu artıran, Türk vatandaşlarını birleştirme özelliği taşıyan güçlü bir bağdır. Milliyetçiliğin özünü oluşturan bu değerler, Türk toplumunun millet olmasını sağlayan en temel özelliklerdendir. Atatürk milliyetçiliği, vatanın bütünlüğünü, millî devletin bağımsızlığını ve gelişmesini sağlamayı amaç edinmiştir. Ayrıca bu ilke, Türk milletinin birlik ve beraberliğini gerçekleştirmeyi kendisine hedef edinmiştir.

Atatürk milliyetçiliğine göre, Türk milleti birdir ve bütündür. Türkiye'de ben Türk'üm diyen herkes Türk'tür. Atatürk bu gerçeği *Onuncu Yıl Nutku*'nda "Ne Mutlu Türk'üm diyene!" sözüyle belirtmiştir.

Toplumlarda milletleri bir arada tutan, millî benliği sağlayan ve geçmişten günümüze gelen manevî değerler bulunmaktadır. Bu manevî güç, toplum bireylerini birbirine kenetler ve millî ruhun canlı tutulmasını sağlar. Bunun yanında milletin gelişmelere açık olması ve aynı zamanda kendi kültür değerlerine sahip çıkması gerekmektedir. Yani millî kültürün temel unsurlarını teşkil eden dil ve tarih konularında bilinçli olmalıdır.

İşte bu yüzden Atatürk, millî kültür, dil ve tarih konularına son derece hassasiyetle yaklaşmıştır. Atatürk tarih, kültür ve medeniyetin bir millet için önemini şöyle işaret etmiştir:

“Türk milleti, tarihinle övün; çünkü senin ecdadın medeniyetler kuran, devletler, imparatorluklar yaratan bir mevcudiyettir. ...Fakat geleceğine güvenebilmek için, bugün çalışman lazımdır; çünkü yalnız tarih övücü bir mezihet sayılmaz. ... Türk! Övün, çalış, güven.”

www.atam.gov.tr

Atatürk'ün milliyetçilik anlayışı; gerçekçi, ileriye dönük, çağdaş ve birleştirici bir özellik taşıyor. Temel hedefi; yeni kurulan Türk devletinin millî birlik ve beraberlik içerisinde yaşaması ve çağdaşlaşmasıdır.

Atatürk kendisini Türk hissedenden herkesi Türk olarak kabul etmiştir. Irk veya etnik köken birliğinden ziyade, birlikte yaşamak arzusunun ve dayanışma duygusunun temel öğe olduğunu vurgulamıştır. **“Ne mutlu Türk'üm diyene!”** sözünün sırrı da buradadır. Atatürk'ün “Ne mutlu Türk olana!” dememesi bilinçli bir tercihtir ve millet olgusuna yeni bir boyut kazandırmaktadır.

Atatürk'ün toplayıcı ve birleştirici nitelik taşıyan milliyetçilik anlayışı, Türk ulusunu ırk, mezhep ve sınıf kavgalarıyla bölmeye kalkacak olanlara karşı kullanılacak en sağlam savunma aracıdır. Atatürk, Türk milletini dünyanın haysiyetli, şerefli bir milleti saymıştır. Türk milleti, Atatürk'ün ruhu, benliği, daha doğrusu bütün varlığıydı. Ona göre;

“Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Türkiye halkına Türk milleti denir. ...Dünya yüzünde ondan daha büyük, ondan daha eski bir yurt, ondan daha temiz bir millet yoktur ve bütün insanlık tarihinde görülmemiştir.”

(Atatürkçülük I, s. 49)

Dünyanın bize saygı göstermesini istiyorsak Atatürk'ün milliyetçilik anlayışı doğrultusunda öncelikle kendi benliğimize, tarihimize, millî birlik ve beraberliğimize sahip çıkmamız gerekiyor. Atatürk'ün bizlere gösterdiği aydınlık yolda ilerleyerek Türk milletine ve vatanına layık birer vatandaş olmaya çalışmalıyız. Atatürk de bizlerden bunu beklerdi.

c. Halkçılık İlkesi

Halkçılık: Bireyler arasında hiçbir ayırım ve ayrılık gözetmemek, kişilerin yasalar önünde eşitliğini benimsemek ve egemenliğin halka ait olduğunu kabul etmektir.

Atatürk'e göre halkçılık; gücün egemenliğin ve yönetimin doğrudan doğruya halka verilmesi ve devletin bütün politikalarının halka dönük olmasıdır. Halkın devlet yönetiminde söz sahibi olması, işte bu anlayışın bir sonucudur. Aynı zamanda, halkçılık ilkesi, demokrasi ve millî egemenliğin de en temel dayanağıdır. **“Demokrasi (halkçılık) ilkesine dayalı**

hükûmetlerde egemenlik halka, halkın çoğunluğuna aittir.” diyen Atatürk’e göre halkçılık ilkesi ile demokrasi kavramı eş anlamlıdır. Bu sebeple, temelini halk egemenliğinden alan Atatürk’ün halkçılık anlayışı, onun cumhuriyetçilik ilkesinden doğmuştur.

Halkçılık İlkesine Göre Toplum

Halkçılık ilkesi aynı zamanda iç barışın sağlanmasında da vazgeçilmez bir ilkedir. Halkçılığın en önemli özelliklerinden biri de sınıf kavramını ve sınıf mücadelesini reddederek iş bölümü ile toplumsal dayanışmayı esas almasıdır. Türk milleti geçmişte ve günümüzde toplumsal dayanışma sayesinde elde ettiği millî birlik ve beraberlik ile her zorluğun üstesinden gelebilmiştir. Millî mücadelenin kazanılması veya günümüzde yaşanan doğal afetlerde ve toplumsal sorunlarda Türk halkının bir araya gelmesi hep millî birlik ve beraberliğin sağlanması ile gerçekleşmiştir.

Halkçılık İlkesine Göre Devlet

Halkçılık ilkesine göre devlet, halk yararına politikalar üretir ve bunları uygular. Atatürk’ün halkçılık anlayışına göre devlet, vatandaşlarının sorunlarını çözer, halkın refahını ve mutluluğunu amaçlar. Ayrıca sosyal düzenin sağlanmasında ve dayanışmanın oluşturulmasında devlete önemli görevler düşer. Buna göre devlet, millî gelirin dengeli olarak dağıtılmasında ve kalkınmanın sağlanmasında halk yararını gözeterek görev yapar. Devlet, bu amacı gerçekleştirebilmek için önlemler alır ve yasalar çıkarır.

Halkçılık ilkesi, devlet ile vatandaş arasındaki ilişkiyi çağdaş ve eşitlikçi bir anlayışla düzenler. Bu anlayışa göre hareket eden devlet, yasaları tüm vatandaşlarına eşit olarak uygular. Böylece tüm halk hem yasalar önünde eşit sayılır hem de devlet hizmetlerinden eşit biçimde yararlanır.

ç. Devletçilik İlkesi

Devlet: Toplum hâlinde yaşayan insanların, kendi arasındaki sosyal, kültürel, ekonomik ve hukuki düzeni kurmak ve sürdürmek için oluşturdukları siyasi bir güçtür.

Devletçilik: Türkiye’nin modern bir devlet olması, millî bir kültüre kavuşabilmesi ve demokratik bir düzen içinde gelişerek ekonomik bağımsızlığını kazanabilme yolunda, devletin yüklenebileceği görev ve sorumlulukların bütünüdür.

Atatürkçü Düşünce Sistemi’ne Göre Devletçilik

Atatürkçü Düşünce Sistemi’ne göre, devletçilik, ekonomide vatandaş ile devletin iş birliği yapması demektir. Yani devlet bir taraftan sanayi kurmak ve geliştirmek için çalışırken diğer taraftan da özel girişimciyi teşvik etmektedir. Atatürkçülükte, ekonomik hayatta özel sektöre de büyük destek sağlanmıştır. Atatürkçü düşüncede devletçilik, güçlü ekonomi ile çağdaş bir devlet oluşturmayı ilke edinir. Bu temel amacın yanı sıra devletçilik ilkesi, halkçılık ilkesinin de zorunlu bir tamamlayıcısıdır. Halkçılık ilkesinin gereği olarak devlet sınıf mücadelesini önler, sosyal adaleti ve güvenliği sağlar. Ayrıca halkçılık ilkesi, devletin sosyal ve ekonomik yaşamda düzenleyici ve denetleyici bir rol oynamasını da gerektirir.

Devletçilik ilkesi, sosyal ve kültürel alanlardaki gelişmeleri desteklediği gibi bu konuda devletin görev ve sorumluluk almasını da öngörür. Bu nedenle devlet, Türk milletinin sosyal ve kültürel değerlerini korumak için gereken önlemleri alır. Sosyokültürel çevreyle ilgili çalışmaları da destekler. Anayasanın devlete tanıdığı yetkiye dayanan devletçilik ilkesi

devletin vatandaşa hizmet etmesi biçiminde günümüzde de tam anlamı ile uygulanmaktadır. Sosyal devlet işte bu anlayışın bir sonucudur.

Planlı Ekonomiye Geçiş: Devletçilik

Tüm desteklere rağmen, ülkemizde özel sektör, istenen seviyeye gelemedi. Ayrıca dünyada yaşanan 1929 ekonomi krizi Mustafa Kemal'i ekonomide yeni arayışlar içerisine soktu.

1930 yılından itibaren, ekonomide özel sektörün yapamadığı büyük yatırımların devlet tarafından yapılmasına karar verildi. Bu amaçla sanayi alanında hizmet vermesi planlanan Sümerbank kuruldu. 1934 yılında Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı uygulamaya konuldu.

Enerji ve madencilik alanlarındaki araştırma ve işletmeleri denetlemek ve yönetmek üzere Etibank açıldı. Yer altı zenginliklerinin araştırılması ve belirlenmesi göreviyle Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü kuruldu. Dokuma, cam ve porselen sanayisine ait Şişe Cam gibi 16 yeni fabrika açıldı. Ayrıca devletçilik politikası doğrultusunda yabancıların işlettiği ulaşım ve haberleşme ile ilgili kuruluşlar satın alınarak millileştirildi.

d. Laiklik İlkesi

Laiklik Kelimesi Nereden Geliyor?

Laik kelimesi dilimize Fransızca'dan geçmiştir. Kelimenin aslı Yunanca olup "laikos" sıfatından türetilmiştir. "Laos" halk, kalabalık, kitle; "laikos" da halka, kalabalığa, kitleye ait demektir.

Laiklik, sözcük anlamı bakımından din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması demektir. Laik bir devlette yönetim işleri dinî kurallara göre değil, aklın ve bilimin ışığında, toplum ihtiyaçları gözetilerek oluşturulan hukuk kuralları ile yapılır. Bu anlamda laiklik, bütün vatandaşlara din ve vicdan özgürlüğü sağlayan bir Atatürk ilkesidir.

Atatürk'e göre din, bir vicdan işidir. İsteyen her insan herhangi bir dine inanır ve bu dinin kurallarını yerine getirebilir. Ancak hiç kimse başkasını herhangi bir dine inanmaya zorlayamaz.

Atatürk, laiklik hakkında şöyle demiştir: **"Din, bir vicdan meselesidir. Herkes vicdanının emrine uymakta serbesttir, hürdür. Biz, dine saygı gösteririz."**

Laik yönetimde devlet, millet egemenliğini esas alır. Devlet yönetimine din kurallarını karıştırmaz. Bu sebeple laiklik ilkesinin bir gereği olarak Türk devletinde, cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren din ve devlet işleri birbirinden ayrılmıştır.

Laiklik İlkesinin Topluma Kazandırdıkları

Laiklik ilkesi, ülkede yaşayan bütün vatandaşlara din, vicdan ve ibadet özgürlüğü sağlayan bir düşüncenin ürünüdür. Bu anlayışın bir sonucu olarak devlet, halkın her türlü dinî inancını yerine getirmesine yardımcı olur. Atatürk, laiklik konusundaki düşüncesini şu şekilde açıklamıştır: **"Laiklik, yalnız din ve dünya işlerinin ayrılması demek değildir. Bütün yurttaşların vicdan, ibadet ve din özgürlüğünü üst lenmek demektir."** Laiklik ilkesi doğrultusunda Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda "Herkes, vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir." maddesine yer verilmiş, böylece toplumun din ve vicdan özgürlüğü anayasa ile güvence altına alınmıştır. Aynı zamanda laiklik ilkesi, Türk devletinde toplumsal

barış ve huzuru sağlamanın en önemli aracıdır. Türk milleti, barış ve huzur ortamında yaşamayı ancak laiklik ilkesini benimseyerek ve koruyarak devam ettirebilir.

Laik bir devlette yönetim, din kurallarına göre değil, toplumun ihtiyaçlarına, akılcı ve bilimsel değerlendirmelere göre olur. Laiklik ilkesinin devlet yönetiminde uygulanmasının bir sonucu olarak devlet işleri, din kurallarından tamamen ayrılmıştır. Böylece Türkiye Cumhuriyeti'nin devlet ve hukuk düzeni laik bir yapıya kavuşmuştur. Ayrıca laiklik ilkesi sayesinde toplumun tüm bireyleri din, inanç ve ibadet özgürlüğüne sahip olmuştur. Laiklik ilkesinin toplum tarafından benimsenmesi sonucunda, halk arasında karşılıklı saygı ve sevgi ortamı oluşmuştur.

Laiklik ilkesi, devletin, hukuk alanında, dinler arasında ayırım gözetmemesini, hepsine eşit işlem yapmasını öngörmüştür. Bu durum, toplumsal barışın ve huzurun sağlanmasında en büyük etken olmuştur.

Atatürkçü Düşünce Sistemi'nde laiklik, sadece din ve devlet işlerinin ayrılmasından ibaret bir devlet yönetimi prensibi değildir. Aynı zamanda bir yaşam biçimi, dünya ve toplum sorunlarına akılcı ve bilimsel çözümler üreten bir ilkedir. Bundan dolayıdır ki laiklik, Türkiye'nin çağdaşlaşması yolunda en temel ilkelerden biri olmuştur.

e. İnkılapçılık İlkesi

İnkılapçılık: Zamana göre geri kalmış bütün kurumların ortadan kaldırılması ve yerine ilerlemeyi, gelişmeyi kolaylaştıracak olan kurumların getirilmesi demektir.

Atatürk'e göre inkılapçılık; Türk milletini geri bırakmış, yaşama olanağı olmayan kurumları ortadan kaldırmaktır. Bunların yerine milletin ilerlemesini sağlayacak çağdaş kurumlar oluşturmaktır. Türk milletini çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine çıkarmak için yapılan büyük değişimdir. Bu konuda Atatürk **"Türk milletini son yüzyıllarda geri bırakmış olan kurumları yıkarak yerlerine, milletin en yüksek uygar gereklere göre ilerlemesini sağlayacak yeni kurumları koymuş olmaktadır..."** der.

Unutmayınız

Modern ve çağdaş Türkiye'nin kurulmasını ve bu günlere gelmesini sağlayan ilkenin, inkılapçılık ilkesi olduğunu unutmayınız.

Atatürk'ün inkılap anlayışı; çağdaş uygarlığa ulaşma çabasında yapılan yeniliklere sahip çıkılmasını, bunların korunmasını ve yeni ihtiyaçlar doğrultusunda geliştirilmesini öngörür. Atatürk'ün anlayışına göre inkılap, bir noktaya varıp orada durmaz, süreklidir. Yaşam şartlarına ve çağın ihtiyaçlarına uygun biçimde gelişmeye açıktır.

İnkılapçılık ilkesi, Türk toplumuna aklın, bilimin ve ileri teknolojinin yol göstericiliğinde yenileşme ve gelişme yolunu açmıştır. Gerçekleştirilen inkılaplarla kişisel egemenliğe son verilerek millet egemenliğini temel alan Türkiye Cumhuriyeti kurulmuştur. Dine dayalı devlet yapısı yerine laik devlete geçilerek din ve vicdan özgürlüğü sağlanmıştır. İnkılapçılık ilkesi Türk milletine siyasi, sosyal, ekonomik yaşamda ve eğitim alanlarında yeni ufuklar açmıştır.